

РЕЦЕНЗИЯ

*върху дисертационен труд за получаване на
образователната и научна степен “доктор” на тема:*

“ЗДРАВНО-ПРОФИЛАКТИЧНИ ФУНКЦИИ НА ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ В НАЧАЛНОТО УЧИЛИЩЕ” (СЪЩНОСТ И РЕАЛИЗАЦИЯ)

*Докторант: Деян Александров Господинов
Рецензент: проф. д-р Веселин Маргаритов, дпн*

Дисертационният труд “Здравно-профилактични функции на физическото възпитание в началното училище” разглежда един подчертано специфичен, но доста значим, проблем в теорията и практиката на училищното физическо възпитание. Той е едно своеобразно продължение на поредицата от дисертационни трудове, доразвиващи и прилагачи на практика идеята за многофункционалната същност на физическото възпитание като целенасочен педагогически процес и здравословна двигателна активност. (Интегративност и функции на физическото възпитание“, 2007; „Многофункционална същност на подвижната игра в началното училище“, 2009; „Образователни функции на физическото възпитание“, 2012). Неговата социална значимост е предопределена от факта, че единствено физическото възпитание като учебен предмет, в сравнение с всички останали образователни дейности в началното училище, е свързан пряко със здравето състояние на учениците.

Дисертационният труд е в обем от 148 страници като основно книжно тяло и 69 страници като приложение. Структуриран е в три основни глави, с въведение, заключение с обобщаващи изводи и препоръки и

ползвана литература (общо 134 лит. източника, от които 16 на латиница, както и 27 интернет източника). Като обем, структура и логика на изложението трудът отговаря на основните изисквания за такъв род разработки.

В глава първа „Физическото възпитание и ролята му за подобряване на двигателното развитие и здравето състояние на учениците (в обем от 45 стр.) е направен много обстоен теоретичен анализ на проблемите в училищното физическо възпитание, свързани с използването на основополагащите и дидактическите принципи в учебния процес, очертани са характерните особености на физическото възпитание като педагогически процес, неговите функции и влиянието му върху здравето състояние на малките ученици.

На базата на многобройни данни от по-стари и по-нови литературни (писмени и електронни) източници авторът, сравнително сполучливо, систематизира и прави критичен анализ на съвременното статукво в областта на училищното физическо възпитание, като изтъква, че „...физическото натоварване, адекватната двигателна активност в уроците по физическо възпитание и спорт в началното училище е в основата на пълноценното развитие и усъвършенстване на физиологичните системи и двигателните способности на учениците“ (стр.3). и допълва, че „...реализирането на здравно-профилактичните функции в часовете по физическо възпитание и спорт може да окаже положително въздействие върху здравето на учениците, чрез профилактика на нарушенията в опорно-двигателния апарат /гръбначни изкривявания, плоскостъпие/, борбата с наднорменото тегло и затлъстяването/, както и по-добра физическа дееспособност“ (стр.48).

Тези констатации и обобщаващи заключения са осъществени върху основата на широкообхватна библиографска справка не само върху фундаментални литературни източници по изследваната

проблематика, но така също и на основата на данни от редица, по-частни и пряко свързани с темата на изследването, публикации. Като цяло одобрявам стила на писане и логиката на поднесената фактология в тази част от дисертацията. Независимо от строго специфичния и тясно специализиран научен проблем, който изследва докторанта, направеният литературен обзор дава възможност на автора подробно и авторитетно да ни запознае в детайли с редица характеристики и особености на съвременния учебен процес по физическо възпитание и спорт в началното училище. Убедителна е също така и аргументацията на докторанта за значимостта и актуалността на изследването, като логично е обоснована необходимостта от по-пълното използване възможностите на училищното физическо възпитание като целенасочен педагогически процес и безалтернативна двигателна дейност за подобряване здравното състояние на съвременните ученици.

Към написаното в тази глава имам и някои, макар и не толкова съществени, забележки. Те се отнасят основно до прецизиране и недостатъчна целенасоченост на литературния обзор (най-вече във втора подточка - I.2. Основополагащи и дидактически принципи във физическото възпитание). Текстът в тази част на литературния обзор може да бъде редуциран, тъй като има излишни подробности като за учебник. Освен това, към всяка подточка, които са оформени като самостоятелни и завършени аналитични структури, характеризиращи различни информационни единици на изследвания проблем, е необходимо да има, макар и кратко обобщение с изводи накрая, където да проличи позицията на автора по изнесеното в анализирания преди това текст.

Тези мои забележки, без да бъдат абсолютизирани, могат да послужат евентуално в бъдеще, ако авторът има намерение да публикува този труд под формата на монографично изследване.

Във втората глава (“Научна определеност на изследването – концептуална рамка, обекти предмет на изследването, цел, задачи, методи и контингент на изследването”- 20 стр.), в своята логична последователност, са представени методологическите характеристики на изследването и неговите организационно-времеви параметри. По отношение на написаното в тази глава могат да се посочат редица положителни моменти. Най-общо те се отнасят до ясно изградената и защитена концепция на изследването (стр.51), лаконично и точно определените задачи и проведения двугодишен лонгитудинален експеримент, които дават ясна представа за намеренията на докторанта.

Особено добро впечатление в тази глава прави логиката и последователността в която е представена цялостната организация и реализация на експеримента. Методологическата база, използваните технически средства и методи за събиране на емпиричните данни, както и цялостната постановка на експеримента дават възможност на докторанта да реши поставените задачи и да постигне така набеязаната цел на изследването.

Третата глава, като най-съществената част от дисертацията, е в обем от 70 страници и е посветена изцяло на анализа на собствените експериментални резултати. Тя е построена в логична последователност, изцяло върху основата на резултати от предварителното проучване на проблема (анкетно проучване, беседи и целенасочено изследователско наблюдение), както и най-вече на базата на резултатите от двугодишния формиращ експеримент. Тези резултати са представени и анализирани в логична последователност на очакваните и реализирани въздействия на целенасочената работа в уроците по физическо възпитание по посока оценяване на въздействията върху наднорменото тегло и затлъстяването на учениците, нарушенията на опорно-двигателния им апарат, както и по посока състоянието на тяхната

физическа дееспособност. Получените резултати от докторанта имат преди всичко практико-приложна насоченост. Графичното оформление и цялостното онагледяване на получените резултати са направени компетентно и съответстват на получените и представените в таблиците данни.

От направените анализи в тази част на дисертацията могат да се открият следните по-важни приноси на изследването:

1. На базата на задълбочен причинно-следствен анализ са разкрити основните насоки и възможности за реализация на въздействията на целенасочените занимания с физически упражнения, свързани със здравно-профилактичната насоченост на физическото възпитание в началното училище.

2. Направен е сполучлив опит за практическо доказателство във връзка с реализацията на здравно-профилактичните функции на физическото възпитание и спорта в началното училище. В тази посока е реализиран двугодишен формиращ експеримент, разработена и апробирана е методика за реализиране на здравно-профилактичните функции на физическото възпитание в началния етап на основната образователна степен.

3. Въз основа на получените резултати от проведеното изследване се доказва, че в урока по физическото възпитание и спорт трябва да се постави по-голям акцент върху неговата оздравително-профилактична насоченост, за да се постига по-добър ефект върху здравето състояние на учениците.

Основната ми забележка към представения материал в тази част на дисертацията е по посока на недостатъчно пълното и задълбочено анализиране на първично събрания богат експериментален материал, който дава възможност за по-детайлно интерпретиране на

данните и разкриване на причинно-следствените връзки в състоянието на изследвания проблем.

В заключение ще отбележа, че рецензираният дисертационен труд е написан на сравнително добър научен език и литературен изказ, като получените от експеримента резултати са анализирани и онагледени подобаващо. Самият факт, че е създадена организация и условия за реализиране на двугодишен лонгитудинален експеримент показва, че докторантът има качествата и амбицията за сериозни занимания с изследователска дейност в бъдеще. Ясно очертаните методологически параметри на проведеното от него изследване, както и получените резултати говорят за един добър потенциал в тази посока. Направеният по-горе критичен анализ на представения дисертационен труд и най-вече получените от дисертанта резултати ми дават основание да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури **ДА ПРИСЪДЯТ** на докторанта Деян Господинов образователната и научна степен “ДОКТОР” в професионалното направление 1.3. Методика на обучението по физическо възпитание и спорт.

10.09. 2014 г.

Рецензент:

/проф. д-р В. Маргаритов, дпн